

ŽIVOT

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

* JANUÁR * STYCZEŃ * 1999 *

Č. 1 (488) * CENA 1,50





Pripomeňme si niektoré z vlnajších kultúrnych podujatí nášho Spolku - prehliadku dycho-
viek vo Fridmane a fašiangy-ostatki v Krempachoch, aké nás čakajú aj v tomto roku. Na
snímkach: zľava - Fridmančania pred nástupom, sprava - hrá Karol Slovik z Krempách.
Foto: J. Janiczko a J. Špernoga

V ČÍSLE:

Včera a dnes Lapšanky	4
Reprezentant zo Spiša	6
90 rokov so znakom Asklepiosa	7
Choroby zdravotníctva alebo tu ma bolí, tam ma pichá.....	8
Nezvyklý január	9
Budúcnosť patrí mládeži	10
Celý život v Lapšoch	11
Pasovanie na študentov	12
Krakovská kultúrna kronika	12
Ondrejko	13
Po stopách minulosti - Rok 1938	14-15
Čudná jeseň.....	16-17
Bardejovské kúpele	18-19
Povedky na voľnú chvíľu	20-21
Čitatelia - redakcia	22-24
Poľnohospodárstvo	25
Mladým - mladším - najmladším	26-27
Šport a hudba	28
Móda	29
Naša poradňa	30-31
Psychozábava - humor	32-33
Stáva sa	34

NA OBÁLKE: Zábery z promócie krajanky Kataríny Anny Čongvovej na Univerzite Ko-
menského v Bratislave. Foto: Marián Kukán

ŽIVOT

MIEŠIČNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

Adres redakcji:

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7
tel. 633-36-88

Wydawca:

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
ZARZĄD GŁÓWNY

SPOŁOK SŁOWAKOV V POLSKU
ÚSTREDNÝ VÝBOR

31-150 KRAKÓW, ul. św. Filipa 7
tel.: 632-66-04, 633-09-41
tel./fax: 634-11-27

Czasopismo zostało wydane
przy pomocy finansowej
Ministerstwa Kultury i Sztuki

Redaktor naczelny:

JÁN ŠPERNOGA

Zespół:

Peter Kollárik, Ján Bryja

Společné kolegium doradcze:

Augustín Andrašák, Žofia Bogačrková,
František Harkabuz, Žofia Chalupková,
Bronislav Knapčík, Lýdia Mšalová,
Anton Pivovaričik

Skład:

Redakcja Żivot

Łamanie i druk:

Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:

Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie w terminach:
do 30 listopada na I kwartał,
I półrocze oraz cały rok następnym;
do 15 czerwca na II półrocze
roku bieżącego lub bezpośrednio
wpłatą na konto: BDK w Lublinie
II/O Kraków 10701193-2017-2221-0100
Prenumeratę czasopisma można zacząć
w każdej chwili.

Cena prenumeraty dla kół i oddziałów Towarzystwa:

1 miesiąc - 1,50 zł
półrocznie - 9 zł
rocznie - 18 zł

Cena prenumeraty zagranicznej
jest wyższa o 100%.
Do ceny prenumeraty indywidualnej
dolicza się koszty wysyłki.

Nie zamówionych tekstów, rysunków
i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega
sobie prawo skrótów oraz zmian
tytułów nadesłanych tekstów.

PL ISSN 0514-0188, INDEX 38501



Lúdia Mšalová vo svojom ateliéri

NA NÁVŠTEVE V ATELIÉRI

O výtvarnej tvorbe našej krajanke Lýdie MŠALOVEJ mnohí už vedia, veď mala viacero výstav svojich diel na Slovensku i v Poľsku, vtom v Bratislave, Dolnom Kubíne, Zuberčí, v Krakove a inde. Jej obrazy teda dobre poznajú milovníci umenia nielen na Spiši či Orave, a v Hornej Zubrici, kde sa narodila a žije podnes. Pochádza z chudobnej, mnohočlennej roľníckej rodiny Žofie a Františka Mšalovcov. Je tretia zo siedmich súrodencov. Má dvoch starších bratov Jána a Vladislava, sestry - dvojčičky Eugéniu (v súčasnosti žije v USA) a Emíliu, brata Stanislava, ktorý je kňazom v Psaroch pri Krakove, kým ďalší brat zomrel v útlom veku.

Velkou láskou

pani Lýdie je už od malička maľovanie. Výtvarný talent zdedila po svojej mamičke, ktorá taktiež pekne a rada maľovala. Stačilo jej len

raz vidieť hoci aj úplne neznámeho človeka. Hneď si ho zapamätala a dokázala verne namaľovať. Škoda, že sa nemohla vzdelávať, lebo ako chudobná sirota sa musela od malička starať o seba a mladších súrodencov. Malá Lýdia bola veľmi dobrou a usilovnou žiačkou, takže rodičia a najmä matka, súhlasili, aby po skončení základnej školy v rodnej obci pokračovala v ďalšom vzdelávaní. Vychovaná v slovenskom národnom duchu absolvovala najskôr všeobecnovzdelávacie lýceum so slovenským vyučovacím jazykom v Jablonke (1955), kde našťastie dostávala štipendium, takže sa mohla sama šatiť a tým aj uľahčiť výdavky rodičov. Svoju veľkú túžbu po výtvarných štúdiách síce musela, ako sa neskôr ukázalo, na dlhé roky odložiť, ale nikdy nerezignovala. Nastúpila teda na učiteľské miesto v základnej škole v Pekelníku a medzitým absolvovala 3-ročné štúdium slovenskej filológie na Vyso-



Autoportrét 15-ročnej maliarky

kej školy pedagogickej v Krakove (1960-63). So žiakmi v Pekelníku nacvičovala divadelné predstavenia, mala dobré vzťahy s ich rodičmi, takže dodnes milo spomína na svoje pôsobenie v tejto oravskej obci. V roku 1966 začala učiť v svojej rodnej obci, najskôr v škole č. 2 a potom (až do odchodu do dôchodku), v škole č. 1. Medzitým maľovala, až konečne nadišiel čas, aby mohla realizovať svoj vytužený cieľ.

Štúdium maliarstva,

po ktorom tak túžila, absolvovala v roku 1981, t.j. vo veku, v ktorom mnohí už rozmýšľajú o odchode do dôchodku. Študovala na Pedagogicko-výtvarnej fakulte Sliezskej univerzity v Tešíne.

- *Maľujem mnohými technikami - hovorí. - Grafike sa napríklad venujem už vyše 15 rokov, často maľujem olejovými farbami, pastelami, používam akvarelovú techniku, kreslím uhlíkom, tušom i ceruzkou. Len jedno nerobím - nemaľujem na skle. Najväčším darčekom, ktorý mi urobil najväčšiu radosť na Vianoce 1948, boli prvé pastelky. Nimi som namaľovala aj prvé portréty svojich, vtedy 10-ročných sestier, Eugénie a Emílie a svoj autoportrét. Okrem portrétov najradšej maľujem výjavy s náboženskou tematikou, nezabúdam ani na krásu prírody, najmä tej našej, oravskej, ktorá ma obklopuje. Mrzí ma snáď len to, že nemôžem namaľovať všetko, čo by som chcela. Mám totiž veľmi málo času. Keď som pôsobila ako učiteľka, mala som iné povinnosti. Ako dôchodkyňa - už desiaty rok - mám síce trošku viac času, ale nie na maľovanie. Najprv som sa musela starať o svojich už staručkých rodičov a teraz, po ich smrti, mám na starosti veľký dom a záhradu. Žijem spolu so sestrou Emíliou, ktorá je v invalidnom dôchodku, takže väčšina prác zostáva na mne. Niekedy mi pomôže a poradí brat. Keď sa teda niekedy už dostanem k štetcu, snažím sa to dokonale využiť...*

S krajaňskými študentmi pred cintorínom v Hornej Zubrici



